

KISS TÖRÖK Ildikó

„În centru e actorul...”

Elisabeta POP: *Kiss Ildikó, ai reușit, și a doua ediție a Festivalului teatrelor de Studio din bazinul carpatic, aici, al Oradea, unde, cu o încăpățănare și o consecvență care te onorează, izbutești să menții în viață singurul teatru particular de limbă maghiară din România: Studioul Kiss (unii cred că ai dat numele tău Studioului, dar, pentru cei care nu cunosc limba maghiară vom spune că acest cuvânt, Kiss, înseamnă de fapt Mic, deci Teatrul tău se numește MIC). Ei bine, acest teatru micuț este amenajat într-o pivniță, devenită un loc plăcut, frumos garnisit cu mochetă, cu scaune comode, cu lumini bune. Și unde spectatorul e întâmpinat cu prietenie de un clovn simpatic și poftit să intre... Voi mai organizați spectacole și în alte spații, unele chiar speciale – cum ar fi o biserică în construcție, o sală de muzeu ș.a. – în țările în care ați mai jucat: Ungaria, Germania, Suedia, Austria. Un repertoriu exigent, opțiuni serioase, distribuții gândite cu cea mai mare grijă, buget minim, organizare impecabilă.*

Îmi amintesc că, după ediția I, în 1999, ai fost destul de sceptică: cheltuielile au fost enorme, iar bugetul neîndestulător, ajutoarele promise n-au venit la timp sau n-au venit deloc. Motiv pentru care ediția a doua n-a mai avut loc, așa cum era programată, în 2001, ci, abia în 2002. Ce idee diriguiește festivalul vostru?

Kiss Török Ildikó: *Ideea mea, de a invita trupe din cât mai multe țări din zona ce dă numele festivalului și de a juca în limbile maghiară, sârbă, română, germană, idiș, slovacă, etc. a fost bună. Chiar așa, s-a jucat în trei-patru limbi. Chiar materialele publicitare, toate, s-au redactat în trei limbi: maghiară, română și germană. Am ținut, de asemenea, să nu trădez o altă idee, la care țin foarte mult, și anume să invit spectacole în care, pe drept cuvânt, să stea în centru, actorul, nu neapărat să fie spectacole de regizor. Cu toate că asemenea spectacole, cum ai văzut și tu, n-au lipsit din programul festivalului.*

Din nefericire, neavând suficiente resurse materiale, am fost privată, ca selecționar unic, de posibilitatea de a viziona pe viu toate spectacolele înscrise. Uneori ai și surprize, casele nefiind întotdeauna suficient de concludente.

E.P.: *Alte neajunsuri? Ele ar putea fi înlăturate în cea de-a treia ediție, programată pentru anul acesta?*

K.T.I.: *Neajunsuri au fost, de ce să nu recunosc? Renunțări de ultimă clipă: Novisadul, din motive tehnice, un teatru din Subotića din cauza unei actrițe care avea probleme cu copilul ei sau din motive chiar tragicomice, precum cel care l-a împiedicat pe un important poet rom din Budapesta să ajungă cu un recital original, gândit de el, pentru că i s-a furat, da i s-a furat mașina și nu avea acte...*

E.P.: *Dar am văzut atunci câteva spectacole foarte bune, excelente chiar, cum ar fi cel al Teatrului „Illyes Gyula” din Beregovo (Ucraina) cu Așteptându-l pe Godot de Samuel Beckett (în regia tânărului Vidnyanski Attila): o viziune originală asupra piesei atât de cunoscute, cu o talentată – pe drept premiată – actriță, Szücs Nelli, în tolul lui Estragon.*

K.T.I.: *Și pe care publicul – el a acordat anul acesta premiile – a premiat-o paradoxal, pentru „interpretare feminină”, dar, de fapt... masculină... Dar te-am întrerupt, continuă, te rog...*

E.P.: *Da, voi continua să spun că au mai fost interesante și spectacolele Pledoaria lui Iuda, de Jászberényi Sándor, de la Teatrul Estergom (Ungaria), cu*

doi actori buni, Horányi László și tânărul Jászberényi Gábor (bănuiesc, fiul dramaturgului, nu?), în regia lui Salamon Suba László.

Teatrul German din Timișoara cu o adaptare liberă după Sean O'Casey S-a sfârșit cum a-nceput, în regia lui Bogdan Ulmu (cu Bernd von Bömches și Marc Ossau). Trupa „Harag György” din Satu Mare, cu un emoționant spectacol Tennessee Williams Vorbește-mi ca ploaia și lasă-mă să ascult (cu doi actori admirabili, Vándor Andras și Soós Angela). Și, de ce să nu recunoaștem, Oradea, cu excelentul spectacol Bolyai János de Kocsis István (Studio Kiss) cu Varga Vilmos (care a semnat și regia) în rolul titular (împărțind premiul de interpretare cu actorul Horányi) și cu tine în rolul Fetei din vis. Lor li se adaugă spectacolele Trupeii Sziglieti cu Domnul Pursignac de Molière, în regia și scenografia lui Denzi Szilárd, și cel al actorului Emil Sauciu cu spectacolul-dans BUTO, Nu judeca, nu condamna, iubeste (în regie proprie). Și ar mai fi Spectacolul Mazilu cu două piese (Frumos e în septembrie la Veneția și Împăiați-vă iubii), în regia lui Sergiu Savin și interpretarea tinerilor actori Laczó Júlia și Orbán Attila – parte dintr-un proiect comun al Studioului Kiss cu Fundația Academia Civică. De altfel, au fost premiați atât Emil Sauciu, cât și Orbán Attila, acesta din urmă pentru reușita interpretare a rolurilor din Domnul Pursignac și Spectacolul Mazilu. Cred că toate aceste succese te îndeamnă să recidivezi... Dar cum ți s-au părut premiile oferite de public?

K.T.I.: Ele au coincis aproape în totalitate cu propriile noastre opțiuni.

A fost un public exigent și priceput...

Iar plachetele, cum ai văzut, sunt foarte simpatice, seamănă puțin cu Oscarul. Le-am și spus, în glumă, micuțul Oscar...

E.P.: *Eu am fost aproape tot timpul acolo, în Festival și pot spune că m-am simțit foarte bine cu voi, atât în sălile de spectacol, cât și în lungile și fertilele discuții din fiecare seară. Ce noutăți mai ai să ne comunică în legătură cu studioul vostru?*

K.T.I.: Nu puține, cum cred că știi, tu urmărind atent traseul teatrului nostru.

E.P.: *Să-ți spun drept, mi se pare formidabil că voi, tu și soțul tău, actorul Varga Vilmos, reușiți, cu multă muncă și cu efort susținut, cu seriozitate, să țineți în viață, în cele mai bune condiții, unicul teatru privat maghiar din România...*

K.T.I.: Da, imaginează-ți că anul acesta împlinim zece ani, deci e un an aniversar...

E.P.: *Ceea ce vă obligă, nu-i așa?*

K.T.I.: Ne-am făcut bilanțul, nu cel financiar, acolo e dezastru, dar cel cultural, artistic, ne dă destule satisfacții. Anul 2003 a fost rodnic: am jucat de 70 de ori spectacolul *Du dolia solia pământului*, spectacol satiric pe texte de Wass Albert. Am jucat și în turnee peste hotare, peste tot cu succes.

E.P.: *Un spectacol nou?*

K.T.I.: Da, pregătim acum, de două luni și mai bine, un nou spectacol satiric folosind textele cele mai bune din literatura maghiară și nu numai. Scenariul îl scriem noi, Vili și cu mine.

E.P.: *Ce mai joci acum?*

K.T.I.: Din teatrul mare, ca să zic așa, am plecat, așa că am mai mult timp pentru Studioul nostru. Rolul Klarei, complex, *contre-emploi*, mi-a dat multe satisfacții. Și voi continua să joc...

E.P.: *Cu festivalul internațional ce se aude, totuși?*

K.T.I.: Îl ducem spre toamnă, fiindcă ne trebuie bani și încă nu-i avem. Dar îl facem negreșit.

E.P.: *De ce nu propui UNITER-ului o colaborare? Ați putea invita la Oradea spectacole de la Teatrul ACT sau LUNI... Fundația Academia Civică ar veni alături de voi...*

K.T.I.: De ce nu? Să ne gândim...